

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

DEMOKRATICKÁ
ŠKOLA

Metodický list

Svět dezinformací

Časová náročnost:	45 minut
Cílová skupina:	3. ročník SŠ
Počet studentů:	26
Vzdělávací oblast:	Jazyk a jazyková komunikace, společenské vědy
Průřezová témata:	Mediální výchova Výchova v demokratického občana Osobnostní výchova
Klíčové kompetence:	Kompetence k učení Kompetence práce s informacemi Kompetence mediální
Pomůcky:	Počítač s přístupem k internetu, projektor, tabule, Mentimeter.com, papír
Klíčová slova:	dezinformace, mediální výchova, sociální sítě
Způsob ověření:	PREZENČNÍ
Autor:	Bc. Jana Kapounová

ANOTACE aneb O ČEM JE TATO AKTIVITA?

Při aktivitě Svět dezinformací se studenti třetích ročníků středních škol seznámí s pojmem dezinformace. Během této aktivity si studenti uvědomí, co to dezinformace je, kde se s ní mohou setkávat, proč dezinformace vzniká, a jaké může mít šíření dezinformací důsledky. Studenti se zároveň seznámí s metodami, jak se dezinformacím mohou sami bránit.

CÍLE

Student zná pojem dezinformace, dokáže tento pojem vysvětlit.
Student popíše, jaké nebezpečí při šíření dezinformací hrozí.
Student zdá metody, které napomáhají bránit se dezinformacím.
Student respektuje názory a připomínky svých spolužáků.

POPIS PRŮBĚHU AKTIVITY aneb JAK NA TO?

Úvod (5 minut)

Sdělíme studentům, že tématem hodiny jsou dezinformace. Vyzveme studenty, aby vzali do rukou mobilní telefony a přes projektor jim nasdílíme odkaz na Mentimeter.com, ve kterém máme připravenou aktivitu. Studenti mají za úkol v aplikaci uvést, co je napadne, když se řekne pojem dezinformace (každý student zapíše alespoň dva návrhy). Jednotlivé odpovědi se postupně zjevují pro celou třídu na projektoru. Sledujeme jednotlivé odpovědi. Jakmile všichni studenti odpoví, přečteme odpovědi a okomentujeme je, případně vyzveme studenty, aby je okomentovali sami.

Další brainstorming (6 minut)

V Mentimeteru přepneme na další otázku. Ta zní: „Kde se člověk může setkat s dezinformacemi?“ Studenti odpovídají na svých mobilních telefonech, odpovědi se objevují formou lístečků na projektoru. Opět projdeme jednotlivé odpovědi a společně se studenty je komentujeme. Poté následuje (opět v Mentimeteru) úkol: „Existovaly dezinformace v době před internetem? Uveďte příklad.“ Práce s touto otázkou pokračuje stejně jako u otázky předchozí.

Práce s videem (7 minut)

Studentům pustíme video, které se věnuje dezinformacím (Video 1). Studenti mají za úkol srovnat charakteristiku dezinformace s tím, co sami vymysleli v předešlé části aktivity. Zároveň mají ve videu najít informace o tom, kde se dezinformace šíří, a jakým způsobem. Tyto úkoly zadáme studentům předem, aby věděli, na co se mají soustředit. Studenti si mohou dělat poznámky na papír. Po shlédnutí videa studenti sdílí své odpovědi se spolužáky a s vyučujícími. Pokud v odpovědích nezazní něco, co pokládáme za důležité, doplníme danou informaci sami, nebo k ní cíleně studenty dovedeme. Upozorníme zejména na zmínku o webových stránkách a o sociálních sítích.

Sociální síť (7 minut)

Studenti mají prostor sdílet své zkušenosti s dezinformacemi na sociálních sítích. Ve skupinkách se baví o tom, zda se s dezinformacemi setkali, případně s jakými a v jaké formě. Zároveň diskutují o tom, ohledně jakých témat se v současnosti objevuje nejvíce dezinformací. Vybraný student ve skupině diskutované závěry zapíše na papír/do sešitu. Sledujeme diskuse jednotlivých skupin, poté necháme prostor pro to, aby studenti sdíleli své postřehy zbytku třídy.

Dezinformační weby (10 minut)

Třída se na chvíli vrátí opět do aplikace Mentimeter. Tentokrát promítneme úkol: „Jmenujte dezinformační weby, které znáte.“ Odpovědi studentů se opět budou objevovat na projektoru. Toto se studenty nebude dále rozebíráno, neboť si své záznamy budou moci porovnat s videem. Následně pustíme studentům další video, které se dezinformačním webům věnuje (Video 2). Studenti si opět dělají poznámky na papír, mají za úkol vypsát nejčastější znaky dezinformačních webů. Následuje diskuze.

Pozn. Měli bychom se zde vyvarovat hodnocení obsahu jako takového, a to i proto, aby diskuze neskouzla tímto směrem, a tedy k argumentačním faulům. Musíme být tedy schopni udržet diskuzi skutečně u znaků dezinformačních webů, protože se mezi studenty mohou najít i tací, kteří budou vybrané dezinformační weby považovat za hodnověrné prostě jen proto, že souzní s jejich obsahem.

Obrana proti dezinformacím (5 minut)

Vyzveme studenty, aby se zamysleli nad tím, jak se dezinformacím dá bránit. Odpovědi studentů zapisujeme na tabuli, případně doplníme informace, které by podle nás zaznít měly.

Reflexe (5 minut)

Shrneme postřehy, které během hodiny zazněly, zároveň studentům ukážeme soupis informačních zdrojů, které s dezinformacemi bojují.

CO UKÁZALA PRAXE A REFLEXE?

Studenti se očividně s pojmem dezinformace opakovaně setkali. Dovedli odpovědět na otázku, co tento pojem označuje. Nejčastěji uváděli, že se jedná o nepravdivou/neověřenou informaci. Stejně tak neměli problém zodpovědět otázku, kde se s dezinformacemi můžou setkat (nejčastěji zmiňovali obecně média, někteří to konkretizovali).

Jako problematická se jevila otázka ohledně historií informací. Studenti zde, pokud dovedli odpovědět, uváděli pojem propaganda, případně zmiňovali 2. světovou válku, ale nedokázali být konkrétní.

Jako nejčastější téma dezinformací zmiňovali aktuální problematiku COVID 19, zejména očkování.

V rámci obrany proti dezinformacím někteří studenti zmiňovali stránky Manipulátoři.cz, případně některá videa na YouTube (Kovy). Mnoho studentů však žádný nápad nemělo, nebo

se odvolávali „na svůj rozum“ v určování toho, která informace je pravdivá a která není. Po diskuzi si ale někteří uvědomili, že „jejich rozum“ se často opírá o seriózní média, kde si informace ověřují.

DALŠÍ POZNÁMKY, TIPY NEBO DOPORUČENÍ

Video 1 (Dezinformace a sociální sítě):

<https://edu.ceskatelevize.cz/video/7171-dezinformace-a-socialni-site?vsrc=predmet&vsr-cid=clovek-a-spolecnost%7Estredni-skola>

Video 2 (Dezinformační weby):

<https://edu.ceskatelevize.cz/video/2181-dezinformacni-weby-i?vsrc=predmet&vsr-cid=clovek-a-spolecnost%7Estredni-skola>

Seznam zdrojů k dezinformacím, hoaxům:

<http://svetmedii.info/zdroje-a-data/>

Aktivita slouží spíše jako úvod do problematiky dezinformací. Vzhledem ke komplexnosti dané problematiky je vhodné věnovat dezinformacím více prostoru během vyučování.

Možná by bylo vhodné i použít kromě edukačních videí ČT i další doplňující zdroje, aby se předešlo potenciální diskuzi na téma objektivita ČT.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
OP Praha – pól růstu ČR

EDUcentrum

DEMOKRATICKÁ
ŠKOLA